Valiokunnan lausunto LiVL 4/2018 vp– E 106/2017 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2018

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2018 (E 106/2017 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten valtioneuvoston selvityksestä. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle 1.3.2018 mennessä.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- EU-erityisasiantuntija Jouni Lind, valtioneuvoston kanslia
- neuvotteleva virkamies Timo Koskinen, liikenne- ja viestintäministeriö
- neuvotteleva virkamies Maaria Mäntyniemi, liikenne- ja viestintäministeriö
- osastopäällikkö Susanna Metsälampi, Liikenteen turvallisuusvirasto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Liikennevirasto
- Viestintävirasto
- Elinkeinoelämän Keskusliitto
- Metsäteollisuus ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:
- Ilmatieteen laitos

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Vuoden 2017 syksyn aikana kuva EU:ssa ennen vuoden 2019 Euroopan parlamentin vaaleja käsiteltävistä asioista on selkiytynyt. Uusia säädösehdotuksia ei ole näillä näkymin luvassa enää toukokuun 2018 jälkeen. Jo tiedossa olevia pidemmän aikavälin aloitteita komissio antaa senkin jälkeen kautensa loppuun asti. Tässä vaikuttamisstrategiassa linjataan sekä valtioneuvoston kan-

toja käynnissä oleviin että alustavia kantoja tiedossa oleviin keskeisiin tuleviin aloitteisiin. EU-vaikuttamista ohjaa lisäksi kunkin ministeriön toimialaltaan laatima vaikuttamissuunnitelma.

Valtioneuvoston kanta

Kasvu ja kilpailukyky

EU:ssa on edelleen vahvistettava talouden kasvun edellytyksiä tehostamalla sisämarkkinoiden toimintaa. Tämä tapahtuu enenevässä määrin vahvistamalla digitaalisen talouden toimintaedellytyksiä. Suomi ajaa sisämarkkinoiden syventämistä myös erityisesti palveluiden, tavaroiden, pääomamarkkinoiden ja energiaunionin osalta. Sisämarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi Suomi pitää johdonmukaisesti esillä tarvetta tehostaa sovitun lainsäädännön ja päätösten toimeenpanoa.

Suomi vaikuttaa osaltaan siihen, että sisämarkkinastrategioiden sisältämät lainsäädäntöhankkeet saadaan viimeisteltyä vuoden 2018 kuluessa. Vuonna 2018 käsiteltäviin uusiin avauksiin kuuluvat tavaroiden sisämarkkinoiden sekä EU:n yhtiöoikeuden kehittämistoimet, joilla on merkitystä sisämarkkinoiden kehityksen ja erityisesti pk-yritysten rajat ylittävän toiminnan helpottamisen kannalta.

Nykyisillä toimenpiteillä vastataan kuitenkin vain osittain sisämarkkinoiden toimivuuteen liittyviin tarpeisiin. Suomi pitääkin tärkeänä keskustelun käynnistämistä sisämarkkinoiden kannalta tarpeellisesta jatkotyöstä.

Suomi jatkaa vaikuttamista siihen, että digitaalisten markkinoiden edistämiseksi luodaan laadukasta, digitaalisen talouden kasvun mahdollistavaa lainsäädäntöä. Olennaista on säännellä vain silloin, kun on todellinen sääntelyn tarve eikä mahdollinen horisontaalinen sääntely ole riittävää. Yhdenmukaisen sääntely-ympäristön luomiseksi tulee myös tarkastella mahdollisuutta keventää perinteisiin toimijoihin kohdistuvaa sääntelyä. Siltä osin kuin sääntely todetaan välttämättömäksi, sen tulee perustua kunnollisiin vaikutusarviointeihin.

Suomi vaikuttaa teollisuutta uudistavien tekijöiden — digitalisaatio (tekoäly, alustatalous, Internet of Things), palvelut sekä uusiutuvat raaka-aineet ja resurssitehokkuus (bio- ja kiertotalous, cleantech) — sisällyttämiseksi EU:n teollisuuspolitiikkaa koskeviin linjauksiin.

Suomi vaikuttaa, kansallisen strategiatyön pohjaltakin, EU:lle laadittavaan suunnitelmaan tekoälyn mahdollisuuksien varmistamiseksi. Tämä edellyttää muun muassa tutkimus- ja kehitystoiminnan, innovaatioiden, rahoituksen, osaamisen ja sääntely-ympäristön kehittämisen toimenpiteitä. Eurooppalaisen tekoälystrategian tulee rakentua vahvasti alusta- ja datavetoisen talouden edellytyksille. Nykyisen digitaalisia sisämarkkinoita koskevan strategian tehokas täytäntöönpano on perusedellytys tekoälyn kaltaisen teknologian käyttöönotolle.

Tuleva monivuotinen rahoituskehys (2021—)

Verkkojen Eurooppa -välineeseen olisi valtiontaloudellisesti tarkoituksenmukaista kohdentaa tulevaisuudessa nykyistä vähemmän rahoitusta. Tulevissa neuvotteluissa tilanteessa, jossa Verkko-

jen Eurooppa -välineen kokonaistaso on alentunut, Suomi tavoittelee suhteellisesti korkeampaa saantoa.

Ilmasto ja puhdas energia

EU:n ilmastopolitiikan kannalta merkittävimpien ilmasto- ja energia-alan lainsäädäntöehdotusten kuten päästökauppadirektiivin, taakanjako- ja LULUCFasetusten käsittelyssä ollaan epäviralisissa kolmikantaneuvotteluissa, ja yhteisymmärrys saavutetaan todennäköisesti jo vuoden 2017 lopulla. Suomi pyrkii siihen, että EU etenisi 2030-ilmastopakettia koskevissa neuvotteluissa mahdollisimman nopeasti ja että saataisiin aikaan sopu, jonka avulla EU voi panna ripeästi toimeen Pariisin sopimuksen mukaiset sitoumuksensa. Suomi vaikuttaa siihen, että Euroopan parlamentin kanssa käytävissä neuvotteluissa saavutettaisiin Suomen kannalta hyvä kompromissi erityisesti LULUCFasetuksen osalta.

Lisäksi Suomi vaikuttaa aktiivisesti komission uusiin ilmastopoliittisiin linjauksiin ja päätöksentekoon EU:n neuvostossa ja Eurooppa-neuvostossa.

Liikenne palveluna

Suomi jatkaa pitkäjänteistä vaikuttamista, jotta tavoitteet ympäristöystävällisyyden, digitalisaation, uusien palveluiden, tiedon ja automaation edistämiseksi ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi liikenne- ja viestintäsektorilla toteutuvat. Suomen rooli korostuu edelläkävijämaana, joka voi näyttää esimerkkiä uusien ratkaisujen ja valittujen politiikkatoimien toteuttajana. Liikenne palveluna -toimintatavan pioneerina Suomi edistää EU:n laajuisen käyttäjälähtöisen, älykkäitä ratkaisuja hyödyntävän multimodaalin liikenteen palvelumarkkinan syntymistä. Tavoitteena on muun muassa liikenteen roaming eli palvelujen käyttäminen joustavasti rajojen yli. EU-tasolla tulee edistää tämän mahdollistavan lainsäädäntökehikon luomista, ensisijassa poistamalla lainsäädännölliset esteet. Julkisia palveluita tarjotaan siellä, missä markkinoilla syntyvät palvelut eivät ole riittäviä.

Liikenneverkon osalta Suomen tavoitteena on jatkaa Pohjanmeri–Itämeriydinverkkokäytävää Helsingistä Tornioon. Näin Suomi voisi parantaa saantoaan EU:n liikennerahoituksesta ja tukea arktisten alueiden potentiaalin hyödyntämistä.

Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka sekä puolustusyhteistyö

Suomi edistää EU:n hybridiuhkia koskevan yhteisen kehyksen toimeenpanoa aktiivisesti sen kaikilla osa-alueilla. Helsinkiin perustetulle hybridiosaamiskeskukselle pyritään aktiivisella vaikuttamisella varmistamaan EU:n ja sen jäsenmaiden vahva poliittinen ja käytännön tuki.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi jo vuonna 2018 tuo Suomelle tärkeitä tavoitteita EU:n agendalle, jotta niitä voidaan käsitellä ja viedä eteenpäin Suomen puheenjohtajakaudella vuonna 2019. Alla olevat tavoitteet ovat sellaisia, että niitä on syytä viedä eteenpäin puheenjohtajakau-

della siltä osin kuin tavoitteita ei ole saavutettu vuonna 2018. Suomen tulee myös tämän vuoden aikana linjata omalta osaltaan EU:n toiminnan tulevia prioriteetteja ja pitkän tähtäimen tavoitteita sekä tehdä niihin liittyvää vaikuttamistyötä.

Digitaaliset sisämarkkinat

Komission vuonna 2015 antamaan digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaan sisältyy tiedonanto ja lainsäädäntöehdotus muun muassa sähköisen viestinnän sääntelyyn, sähköisen viestinnän tietosuojaan, pakettijakeluun ja audiovisuaalisiin mediapalveluihin liittyen. Valiokunta pitää tärkeänä, että digitaalisia sisämarkkinoita kehitetään siten, että eurooppalaisille yrityksille luodaan vastaavanlaiset toimintamahdollisuudet kuin aasialaisille ja amerikkalaisille. Tämä on tärkeää, koska yritykset toimivat enimmäkseen globaaleilla markkinoilla ja samassa kilpailuympäristössä. Tämän vuoksi on tärkeää, että sääntely ei ole liian raskasta ja rajoittavaa, koska ilman vastaavia olosuhteita investoinnit suuntautuvat muille kuin eurooppalaisille markkinoille.

Valiokunta pitää hyvänä, että Suomi kannattaa lähtökohtaisesti sääntelyn keventämistä, yksinkertaistamista ja joustavoittamista. Samaten on tärkeää, että Suomi hakee neuvotteluissa ratkaisua, joka mahdollistaa tehokkaan EU-tason yhteistyön ja koordinoinnin lisäämättä hallinnollista taakkaa ja säilyttäen riittävän kansallisen toimivallan.

Liikenteen priorisoinnit

On hyvä, että Suomi pyrkii tukemaan liikenteen palvelumarkkinoiden tukemista sallivalla sääntelyllä ja rajat ylittävillä kokeiluilla ja pyrkii edistämään voimakkaasti liikenteen automaatiota kaikissa liikennemuodoissa kunnianhimoisten tavoitteiden puitteissa. Liikenteen automaatiossa on myös kehitettävä uusia liikenteen muotoja, kuten droneja, ja tarkoin harkittava, miten luodaan mahdollistava sääntely, joka samalla ottaa huomioon sellaiset näkökohdat kuin yksityisyydensuojan ja toiminnan turvallisuuden.

Suomelle asetettujen kansallisten päästövähennystavoitteiden saavuttamisessa liikenteellä on keskeinen merkitys. Valiokunta pitää välttämättömänä, että liikenteen päästöjen vähentämisessä huomioidaan myös päästövähennystavoitteiden kustannukset sekä niiden vaikutukset liikkumisen ja kuljetusten kustannuksiin. Valiokunta korostaa, että erilaisia biopolttoaineita pitää voida valmistaa ja hyödyntää laajasti. Biopolttoaineet tulee myös ottaa huomioon täysimääräisesti päästövähennyksiä laskettaessa.

Valiokunta pitää hyvänä, että liikenne- ja viestintäministeriön EU-toiminnan ja -vaikuttamisen suunnitelmassa ja EU-prioriteeteissa vuodelle 2018 on tutkittu mahdollisuutta laajentaa TEN-T-verkon ydinkäytäviä Helsingistä Tornioon CEF-asetuksen uudistamisen puitteissa. Valiokunta katsoo, että Suomen pitää tehokkailla toimilla pyrkiä siihen, että tälle hankkeelle saadaan hyväksyntä sekä parlamentissa että neuvostossa. Valiokunta pitää muitakin valtioneuvoston liikenneinfrastruktuurin kehittamistä ja rahoitusta koskevia tavoitteita hyvinä.

Valiokunnan lausunto LiVL 4/2018 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 28.2.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker